

О. О. Батурін, студент I курсу (*ХНУРЕ, Харків*)

Л. І. Бадєєва, канд. іст. наук, доц. (*ХНУРЕ, Харків*) – науковий керівник

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА В РОКИ РЕВОЛЮЦІЇ (1917–1921)

У доповіді порушується проблема важливості створення української народної республіки у час революції 1917–1921 рр., яка була першою українською державою, створеною на цих землях, що входили до складу колишньої Російської імперії. Досліджено історію створення, плани та провал Української Народної Республіки.

Актуальність роботи полягає в тому, що Українська революція 1917–1921 рр. – один з найважливіших і найскладніших періодів в історії українського народу ХХ століття. Ця доба була вершиною національно-визвольної боротьби, відродження української нації. Сформована тоді ідея державної незалежності стала визначальною для українського визвольного руху. Сьогоднішня Україна є спадкоємицею державницьких традицій, закладених революцією 1917–1921 років. Метою роботи є дослідити діяльність Української Народної Республіки у часи революції.

Українська національна республіка утворилася в результаті національно-визвольного руху українського народу, який розгорнувся після перемоги Лютневої революції 1917 р. Національний рух українців очолювала Українська Центральна Рада. Скликаний нею Всеукраїнський національний конгрес 1917 р. висунув метою руху надання незалежності Україні у складі Російської федеративної держави ще до скликання Всеросійських Установчих зборів.

У відповідь на небажання Тимчасового уряду розглядати українські питання УЦР 23 (10) червня 1917 р. видала Перший універсал Української Центральної Ради, яким заявила про намір самочинно проголосити автономію України. Ухвалений 16 (3) липня 1917 р. Другий універсал Української Центральної Ради зафіксував досягнуту в ході переговорів із Тимчасовим урядом домовленість про створення української автономії та утворив її виконавчий орган – Генеральний секретаріат Української Центральної Ради. 17 (4) серпня 1917 р. Тимчасовий уряд ухвалив «Тимчасову інструкцію Генеральному секретаріатові Тимчасового уряду на Україні», в якій відійшов від попередніх домовленостей з УЦР і значно обмежив територію автономії. Вона включала – Київську губернію, Волинську губернію, Подільську губернію, Полтавську губернію та Чернігівську губернію за винятком 4-х пн. повітів – Мглинського, Суразького, Стародубського й Новозибківського. Звужувалася також компетенція Генерального секретаріату УЦР, який був позбавлений керівництва військовими, продовольчими справами, транспортом і зв'язком.

УЦР не підтримала Жовтневого перевороту в Петрограді 1917 р. й не визнала утворену більшовиками Раду народних комісарів в якості всеросійського уряду. У політичних умовах, що склалися, вона ухвалила 20 (7) листопада 1917 р. Третій універсал Української Центральної Ради, яким проголосила утворення УНР як автономної частини федеративної

Рос. Республіки. До складу УНР увійшли: Київська губернія, Волинська губернія, Подільську губернію, Полтавська губернія, Херсонська губернія, Харківська губернія, Катеринославська губернія та повіти Північної Таврії. Столиця – Київ. Остаточне визначення кордонів УНР та прилучення до неї суміжних територій, де більшість населення склали українці, мали вирішуватися «по згоді організованої волі народів». 8 грудня (25 листопада) 1917 р. і 1 січня 1918 р. (19 грудня 1917 р.) УНР зверталася з нотами до нових державних утворень на території Росії з пропозицією про утворення на засадах федералізму загальноросійського однорідного соціалістичного уряду. Але політична ситуація в регіонах була настільки складною й неоднозначною, що створення загальноросійського об'єднання виявилось справою нереальною. 24 (11) січня 1918 р. Четвертий універсал Української Центральної Ради проголосив УНР самостійною незалежною державою.

Вищим законодавчим органом УНР залишалась УЦР, яка виконувала функції революційного передпарламенту з М. Грушевським на чолі. Вищим виконавчим органом (урядом) – Генеральний секретаріат УЦР на чолі з головою В. Винниченком, із січня 1918 р. – Рада народних міністрів Української Народної Республіки на чолі з В. Голубовичем. Вищу судову владу здійснював утворений 15 (2) грудня 1917 р. Генеральний суд УНР.

УНР перестала існувати наприкінці листопада 1920 р. внаслідок остаточного захоплення її території Червоною армією. 14 листопада 1920 р. голова Директорії С.Петлюра та уряд УНР залишили Україну і переїхали до Тарнува (Польща). 21 листопада 1920 р. Армія УНР перейшла Збруч та була інтернована польською владою. В умовах еміграції діяли уряд УНР на еміграції (1920–1948) та Державний центр УНР на еміграції (1948–1992), останній припинив існування 24 серпня 1992 у зв'язку з утворенням незалежної української держави.

Отже, УНР була важливим органом управління у житті України та мала добрі наміри з приводу майбутнього України. Вона прагнула незалежності країни, але під натиском зовнішніх ворогів, недостатність військ та нездатність керувати державою в умовах системної кризи, виконати зобов'язання перед німцями за Брест-Литовським миром призвело до падіння авторитету УЦР, арешт та розпуск.

Література

1. Бойко О. Д. Українська народна республіка. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Ukrainska_Nar_Respublika (дата звернення: 01.11.2021)
2. Верстюк В. Українська Центральна Рада. Київ, 1997.
3. Українська Центральна Рада: Документи і матеріали. Т. 1–2. Київ, 1996–1997.
4. Копиленко О.Л., Копиленко М.Л. Держава і право України (1917–1920). Київ, 1997.
5. Нариси з історії дипломатії України. Київ, 2001.